

Frankfurt Eyalet Yüksek Mahkemesi'nin Satıcının Ayıptan Doğan Sorumluluğuna İlişkin Bir Kararı*

A Decision of the Higher Regional Court of Frankfurt on the Seller's Liability for the Defects

Çeviren: Kerem ÖZ**

Öz:

Alıcı bedel indirimi hakkını kullanırsa, bunun ardından sözleşmeden dönüp (nitelikli) tazminat talebi ileri süremez. Satılanın teslimi sırasında mevcut olması şartıyla, alıcının daha sonra başka bir ayıbı bildirmesi hâlinde de bu kural geçerlidir.

Anahtar Kelimeler:

Satış Sözleşmesi, Ayıptan Sorumluluk, Nitelik Anlaşması, Bedel İndirimi, Mehil Tayini, Dönme, Tazminat.

Abstract:

It is impossible for the buyer to revoke the contract and request (qualified) damages as well, if he has already reduced the purchase price. This rule also applies to the cases where the buyer thereafter notifies another defect which was found at the time of delivery.

Keywords:

Sale Contract, Liability for Defects, Agreement on Quality, Reduction of Purchase Price, Specification of a Period of Time, Revocation, Damages.

Hükmün Kısa Özeti

Davacının Hanau Eyalet Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi'nin 30 Ocak 2019 tarihli kararına karşı ileri sürdüğü istinaf talebi reddedilmiştir.

Kanun yolu yargılama masrafları davacıya bırakılmıştır.

Hüküm, teminat gösterilmeden ve kesinleşmesi beklenmeden icra edilebilir.

* **Gönderilme Tarihi:** 20.03.2020, **Kabul Tarihi:** 15.05.2020.

Frankfurt (a.M.) Eyalet Yüksek Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi'nin 15 Ekim 2019 tarih ve 1 U 28/19 sayılı Kararı'nın Almanca aslı *BeckRS 2019, s.38516*'da yayımlanmıştır. Kararın başlığı ile karar metninde yer almayan öz, anahtar kelimeler ve dipnotlar, ABÜHFD Yayın İlkeleri uyarınca çeviren tarafından hazırlanmıştır.

** Araş. Gör., Antalya Bilim Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı,
E-posta: kerem.oz@antalya.edu.tr; [Orcid Id: https://orcid.org/0000-0003-2967-8352](https://orcid.org/0000-0003-2967-8352).

Somut Olay

I.

1. Taraflar arasındaki uyuşmazlık, gemi jeneratörü konulu bir satış sözleşmesinden doğmuştur.
2. Davalı, 2013 yılının Mart ayında eBay isimli alışveriş sitesinde “X” marka gemi jeneratörünü satmak için ilan vermiştir. İlanda jeneratörün özellikleri hususunda ayrıca şu ifadeye yer verilmiştir: *“Beş yaşındaki jeneratör kullanılmıştır. İkinci el olarak satılacaktır.”* Davacı 2.565,00 Avro ödeyerek jeneratörü satın almıştır.
3. Davacı, jeneratörün beş değil; nitelik vaadine aykırı olarak on bir yıl yaşında olduğunu ileri sürmüştür. Jeneratörün on bir yaşında olduğu konusunda ihtilaf yoktur. Davacı ilk olarak bedel indirimi hakkını kullanmış ve indirim yapılacak tutarı 1.977,50 Avro olarak hesaplamıştır.
4. Sonrasında davacı, jeneratörün elektronik altyapısının çok eski olduğunu ve artık kullanılmadığını, bu nedenle de gemisindeki diğer cihazlarla uyumlu olmadığını bildirerek sözleşmeden döndüğünü beyan etmiştir. İlanda belirtilenin aksine, jeneratörde Dijital Dizel Kontrol (DDK) özelliği yoktur.
5. Davacı, davalının borcunun ifası sırasında jeneratörün yaşı, elektronik altyapısı ve DDK özelliği bakımından (kötü niyetli olarak) aldatma kastıyla hareket ettiğini iddia etmiştir. Satılan davalının bürosunda teslim edilmiştir. Bu sırada davacı, büroda her türlü teknik cihazın olduğunu görmüştür. Davalı, alanında uzmandır. Bu nedenle, örneğin güverte jeneratörünün dış görünüşündeki, amblemindeki, şifre ve kumanda cihazındaki değişiklikler başta olmak üzere cihaza ve üreticisine dair teknik yeniliklerin hepsinden haberdar olması gerekirdi. Davacının iddiasına göre davalı, jeneratörün ne kadar çalıştığını gösteren sayacın orijinalini sökerek yerine 300 saat çalıştığını gösteren başka sayaç takmış; daha pahalıya satmak için, üretim yılına ilişkin bilerek yanlış beyanda bulunmak suretiyle jeneratörü açık artırmaya çıkarmıştır. Davalı, bunun dışında, jeneratörün kimlik bilgilerinin yazılı olduğu kısmı da değiştirmiştir. Ayrıca, esasında jeneratörde olmayan özelliklerin sayıldığı listeyi de açık artırma ilanına eklemiştir.
6. Davacı, diğer talepleriyle birlikte bir de zararının giderilmesini istemiştir. Tazminat kapsamında satış bedelinin iadesini ve DDK donanımına sahip, belirtilen yaştaki bir jeneratörün gerçek piyasa değeriyle satış bedeli arasındaki farkın kendisine ödenmesini talep etmiştir.
7. Davalı ise, jeneratörün yaşını önceki sahibine sorduğunu, bu kimsenin de kendisine jeneratörün beş yaşında olduğunu söylediğini beyan etmiştir. Buna göre davalı, jeneratörün yaşını bizzat kontrol etmemiştir. Cihazın özelliklerini yazılı olduğu belgeyi üreticinin hazırladığını ve kendisinin de

- bunu kontrol etmeden eBay'daki ilanına eklediğini belirtmiştir. Buna göre, DDK özelliğine ilişkin bildirim hatalı olmasının nedeni, belgeyi kendisinin kontrol etmemiş olmasıdır. Davalı, burada aldatma kastıyla hareket etmediğini ileri sürmüştür.
8. İlk derece mahkemesinde ileri sürülen talep ve savunmalar bakımından, kanun yoluna konu karardaki tespitler esas alınmıştır.
  9. Hanau Eyalet Mahkemesi, kanun yoluna konu olan 30.1.2019 tarihli kararla davayı reddetmiştir. Mahkeme, ret kararının gerekçesinde, esas itibarıyla, ayıptan doğan haklar kullanılmadan önce satıcıya süre verilmediğini ve ayıbın giderilmesinin ya da satılanın ayıpsızıyla değiştirilmesinin talep edilmediğini, bundan dolayı alıcının ilk olarak indirim hakkını kullanamayacağına yer vermiştir. Karar uyarınca, davacının talepleri haksız file de dayanamaz. Zira Medeni Kanun (MK) prg.823'te sayılanlara uygun düşen bir hukukî değer ihlali olmadığından, hüküm bu olayda uygulanmaz. Davacı, Ceza Kanunu (CK) prg.263 vd.'yle bağlantılı olarak MK 823/2'ye de dayanamaz. Çünkü somut olayda, davalının davacıyı kasten aldattığı iddiası yeteri kadar somutlaştırılmamış ve delille desteklenmemiştir. Bilhassa cihazın kimlik bilgilerinin yer aldığı yeni bir tabelanın jeneratöre monte edildiğini gösteren emareler, ispat için yeterli değildir.
  10. Davacı, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde, ilk derece mahkemesinin kararıyla istinaf başvurusu arasındaki zaman diliminde davalıya süre verdiğini iddia etmiştir. Kanaati uyarınca, davalının kendisini dolandırdığı yönündeki iddiasını ilk derece mahkemesinin kabul etmemesi isabetli değildir. Bu eylemin sabit olduğu, dosyaya sunulan emarelerden anlaşılmaktadır.
  11. Davacı, Hanau Eyalet Mahkemesi'nin 30.1.2019 tarih ve 4 O 165/15 sayılı Kararı'nın kaldırılmasını; davalıdan satın aldığı "X" marka jeneratörün iadesiyle aynı anda olacak şekilde davalının kendisine 4.789,00 Avro ödemeye mahkûm edilmesini talep etmiştir.
  12. Davalı istinaf talebinin reddini talep etmiştir.
  13. Davalı, istinafa konu kararın yerinde olduğunu beyan etmiştir.
  14. İddia ve savunmaları tamamlamak için istinaf yargılaması sırasındaki dilekçe teatileri esas alınmıştır.

Kararın Gerekçeleri

II.

15. İstinaf talebi, hukukî gerekçeden yoksundur. İlk derece mahkemesinin kararında Medeni Usul Kanunu (MUK) prg.546 kapsamında hak ihlali yapılmadığı gibi MUK prg.529'a göre istinaf hükmünün dayanağı olması

gereken vakialara bakarak farklı bir karar da verilemez (MUK prg.513/1). İlk derece mahkemesinin ret kararı yerindedir. Çünkü davacının tazminat talebinin hukukî dayanağı yoktur.¹

- 16.1.** Davacı, Medeni Kanun'da yer alan satış sözleşmesine ilişkin hükümler uyarınca, sözleşmeden döndükten sonra tazminat talep edemez. Çünkü ayıp sebebiyle kendisine tanınan hakların hangisini kullanmayı tercih ederse, bununla bağlı olur.
- 17.a)** Jeneratör, satış sözleşmesinde yer alan nitelik vaadine aykırı olarak beş değil on bir yaşındadır. Bu gemi jeneratörünün ayıplı olduğu konusunda tereddüt yoktur. Bundan başka, söz konusu jeneratörün ilanda gösterilen DDK özelliği de yoktur.
- 18.b)** Fakat davacının ayıptan doğan talepleri, alıcıya süre vermemesi nedeniyle hemen akamete uğramaz (MK prg.323/1).
- 19.** Hem sözleşmeden döndükten istenecek tazminatın hem de bedel indirimi hakkının kullanılmasının koşulu, borçluya mevcut ayıpları giderme imkânı tanımak amacıyla önceden süre verilmiş olmasıdır. Parça satışı söz konusu olduğunda arzu edilen nitelikleri haiz başka bir ikinci el gemi jeneratörünün teslimi kural olarak mümkün değildir. Aynı şekilde, davalı ifadan kaçındığı için süre verilmesi de her hâlükârda gereksiz olacaktır. Bu nedenle, uyumsuzluğu karara bağlamak için somut olayda süre verilmesinin gereksiz olduğunun tespit edilmesine lüzum yoktur.
- 20.** Federal Mahkeme içtihadı uyarınca alacaklı, ifayı derhâl, gecikmeksizin veya ivedilikle istediğini bildirerek veya benzeri ifadeler kullanarak borçlunun borcunu ifa etmesi için az zamanı olduğunu açıkça ortaya koyarsa, ayıptan doğan hakların kullanılmasından önceki süre verme koşulu sağlanmış olur. Belirli bir zaman aralığının bildirilmesi veya belirli vade tayini gerekmez.² 28.11.2014 tarihli yazılı beyanında, davacının ayıpsız bir jeneratörün teslimini talep ettiği açıkça görülmektedir.
- 21.** Davacının ifa yerini açıkça belirtmemiş olması, bu koşulun sağlanmadığı anlamına gelmez. Federal Mahkeme, alıcının ayıp hâlinde ifaya yönelik talep ileri sürdüğünde, satılanın doğru yerde ifaya hazır bulundurulduğunun varsayıldığı kanaatindedir.³ Fakat bunun, (ayıp hâlinde ifa için) süre verilmesiyle ilgisi yoktur.
- 22.c)** Davacı, satış sözleşmesinden döndükten sonra tazminat talep edemez. Çünkü yargılama öncesinde ve ilk derece mahkemesinde görülen davada yalnızca satış bedelinde indirim talep etmiştir.

¹ MK prg.434, 437, 440, 346, 281, 441; §§ 434, 437, 440, 346, 281, 441 BGB; CK prg.826, 823/2 ve 263.

² BGH, Urt. v. 13.7.2016 - VIII ZR 49/15.

³ BGH, Urt. v. 19.7.2017 - VIII ZR 278/16.

- 23.aa)** Federal Mahkeme içtihadı uyarınca, ayıp nedeniyle indirim hakkını kullanmayı tercih eden alıcı, bunun yerine sözleşmeden dönerek (nitelikli) tazminat talep edemez.
- 24.** Kanun koyucu, ayıp nedeniyle satış bedelinin indirilmesini yenilik doğuran hak olarak kabul etmiştir. İndirim hakkının (geçerli olacak şekilde) kullanılmasıyla birlikte bu beyan bağlayıcı hâle gelir. Bunun üzerine alıcı, bedel indirimi beyanını geri alarak bunun yerine aynı ayıp nedeniyle (nitelikli) tazminat talep edemeyeceği gibi satış sözleşmesinden dönemez de. Çünkü alıcı, bedel indirimi beyanında bulunduğu anda; kanun koyucunun kendisine tanıdığı sözleşmeyi ayakta tutma ve sözleşmeyi sona erdirmeye arasındaki seçimlik hakkını da “kullanmış” olur.⁴
- 25.** Davacının talebini desteklemek için dosyaya sunduğu emsal karar⁵ artık geçerliliğini kaybetti. Zira bu konuda, kararı veren mahkemenin de benimsediği yeni istinaf kararları verilmiştir.
- 26.** Somut olayda, davacının başka bir ayıbı yani jeneratörün DDK özelliği olmadığını ileri sürmesi de sonucu değiştirmez. Çünkü bu ayıp, indirim hakkının kullanıldıktan sonra ortaya çıkmamıştır. Bilâkis satılan devredildiğinde zaten vardı. Fakat ayıptan doğan hakların ne zaman kullanılması gerektiğini belirlerken, davacının münferit ayıpları tespit ettiği an ve hakkını kullanılırken hangi ayıba dayandığı önem arz etmez.
- 27.bb)** Davacı, somut olayda bu nedenle kendisine para ödenmesini talep edemez.
- 28. (1)** İlk derece mahkemesinin konuya ilişkin açıklamalarının ardından davacı, indirim de talep etmemiştir. MK prg.441'e göre yaptığı hesap doğru değildir.
- 29. (2)** Açıklanan hukukî gerekçelerle, davacı lehine (dava yoluyla ileri sürdüğü) nitelikli tazminata (satılanın iadesi karşılığında satış bedelinin iadesi) hükmedilemez.
- 30. (3)** Davacı, somut olayda alelade tazminat da talep edemez.
- 31.** Fakat yargı uygulamasında, indirim talep eden alıcının indirim tutarına uygun düşen asgarî değerlerin yanı sıra ayıbın giderilmesine ilişkin masraflarla örneğin mahrum kalınan kazanç veya boşa yapılan harcamalar gibi dolaylı zararların tazminini de talep edebileceği kabul edilmektedir.
- 32.** Bunları ilk derece yargılamasında ileri sürmüş olmasına rağmen davacı, (boşa çıkan) nakliye masraflarıyla jeneratörün gemisine montajı için (boşuna) yapılan harcamaların kendisine ödenmesi talebini istinaf aşamasında tekrarlamamıştır.

⁴ BGH, Urt. v. 9.5.2018 - VIII ZR 26/17.

⁵ OLG Stuttgart, Urt. v. 1.2.2006 - 3 U 106/05.

- 33.** Davacı, toplam 4.879,00 Avro'nun kendisine ödenmesini dava yoluyla talep ettiğine göre, talep konusuyla ödediği satış bedeli (2.565,00) arasındaki fark, olsa olsa mahrum kalınan kazanç kalemidir. Çünkü ödenen satış bedeli, ayıpsız bir jeneratörün değerine denktir. Fakat davacı jeneratörü kendi yatına monte etmek istediğini belirtmiştir. Bu nedenle, jeneratörün başkasına satılabileceğine, yani kazanç mahrumiyeti teşkil ettiğine dair açıklamalar inandırıcılıktan uzaktır.
- 34.2.** Somut olaya ilişkin beyanlar incelendiğinde, davacının taleplerinin haksız fiile dayanabileceği de söylenemez.
- 35.** Eğer davacı koruma normunu ihlal ettiği iddiasıyla davalının haksız fiil nedeniyle sorumlu tutulmasını talep ederse, bu normun kapsamına giren tüm vakıaları, kural olarak, izah ve ispat etmek zorundadır.⁶
- 36.** Davacının ileri sürdüğü hukukî argümanın aksine, sunulan beyanlar uyarınca bilhassa davalının davacının malvarlığına kasten zarar verdiği iddiası bakımından davalının eyleminin cezalandırılması için yeterli emare yoktur.⁷
- 37.** Yalnızca gemi jeneratörünün yaşının yanlış aktarılmasına ve bu jeneratörün DDK özelliği olduğu hususundaki bildirim hatasına dayanarak davalının dolandırıcılık kastıyla hareket ettiği söylenemez. Fakat diğer taraftan, davalı gemi aksesuarı ticaretiyle uğraşmaktadır. Bu nedenle, davalının sattığı ürünlerin özellikleri hakkında davacıdan muhtemelen daha çok bilgi sahibi olduğu karine olarak kabul edilebilir. Bu karinenin kabulü, davalının jeneratörün yaşı konusunda bir tanıdığına lafına güvendiğine ve ürün tanıtım formunu incelemeyen internetten indirdiğine yönelik beyanlarını çürütme için tek başına yeterli değildir. Davalının bu işi meslek olarak icra ettiğini göz önünde bulunduran davacı, davalının dolandırıcılık amacıyla zarar kastıyla hareket ettiği sonucuna ulaşmıştır. Fakat bu iddia, somut delillerle desteklenmemiştir.
- 38.** Somut olay incelendiğinde, jeneratörün teslimi sırasında orijinal panel artık mevcut olmadığından dolayı davalının jeneratör için davacıya dijital yerine analog panel verdiği anlaşılmaktadır. Bu noktada, davalının bile bile yanlış beyanlarda bulunduğu ve bunu davacıya zarar vermek için kasten yaptığı iddiasını desteklemek için de somut delil yoktur.
- 39.** Davacının davalının işletme sayacını söktüğü ve jeneratörün 300 saat çalıştığını gösteren başka bir sayaçla değiştirdiği iddiası da ispatlanmamış, soyut iddia olarak kalmıştır. Bilirkişi V1 tarafından dosyaya sunulan rapora göre, işletme sayacını kimin söktüğüne dair somut bilgi yoktur. Daha ziyade bu rapordaki tespitlerinden, bilirkişinin kendisine verilen fotoğrafları mukayese ederek fotoğraflardaki jeneratör setlerinin bire bir aynı olmadığını ve farklılığın bundan kaynaklandığını belirleyebildiği anlaşılmaktadır.

⁶ BGH, Urt. v. 19.7.2011 - VI ZR 367/09.

⁷ CK prg.826, 823/2 ve 263.

40. Bütün bunlarla birlikte, davalının beyanlarının da gerçeği yansıttığı şüphelidir. Çünkü başlangıçta jeneratörü teslim etmeden önce hiç açmadığını ve mevcut kimlik plakasına bakmadığını söylemiş, fakat duruşmada açık jeneratörün fotoğraflarını dosyaya ibraz etmiştir. Bu fotoğraflar, jeneratörün tesliminden muhtemelen iki saat önce çekilmiştir. Yine de mahkeme, sadece buna dayanıp diğer hususları göz ardı ederek davalının dolandırıcılık amacıyla hareket ettiği iddiasını kabul edemez.
41. Davalı, cihazı teslim ederken orijinal evrakın kendisinde olmadığını -beyanına göre- davacıya bildirmiştir.
42. Eyalet Mahkemesi, haklı olarak, davalının aldatma kastının tespiti için davacı tarafından getirilen bilirkişi delilinin başka delillerde de desteklenmediğinden bu kastının ispatına tek başına elverişli olmadığına hükmetmiştir.
43. Aynı gerekçelerle, MK prg.826'ya dayalı talebin şartlarının oluşmadığı görülmüştür.
44. İstinaf talebi, yukarıda açıklanan gerekçelerle tamamen reddedilmiştir.
- 45.3. Masraflara ilişkin karar MUK prg.97'ye göre, hükmün kesinleşmeden icra edilebileceğine dair karar ise MUK prg.708, b.10 ve 713'e göre verilmiştir.
46. Bu karara karşı temyiz yolu açık değildir. Zira dava ne esaslı önem arz etmekte; ne hukukun gelişimi için ne de içtihat birliği sağlanması için temyiz mahkemesi kararı gerekir.⁸

⁸ MUK prg.543/2.